

A SZENT KORONA KALAPOSMESTERE

Búcsú a 118 esztendőös Pórfi-cégtől

Megint megszűnik egy ősi váciutcai üzlet: a szdztizennyolc esztendőös Pórfi-cég neve eltűnik ama ház szemöldökéről, ahol 1813-ban ugyanabban a helyiségben, sváb és rác kalmárok között, Pórfi, egy régi pesti patrícius család sarja kalapos boltját megnyitotta. Ez a cég elsőhajthatja *Saint Beuve* gyönyörű sorát: „*Ah, születni, élni és meghalni ugyanazon háztető alatt!..*” És most itt az önkéntes végeladás; a legfinomabb portékák, angol kalapok, angol ruhaszövetek, francia inganyagok, nyakkendők, selymemernyők, nemes fából való botok beszerzési áron, sőt talán azon alul is kelendők, mivel hogy január elsején le kell számolni. Welisch igazgató máskor oly hideg angol lord-arcán a mélabú mosolya borong.

Szegény boldogult Horváth Nándi kevéssel halála előtt megírta a Váci-utca jaikiáltását: Istenem, mi volt a Váci-utca gyerekkoromban! Mindent onnan szereztünk be. Édesanyám ruhái *Monaterly* és *Kuzmíknál* készültek, divatárusnője *Békeffy Gizella* volt, első órámat *Lechnertől* kaptam, a gyerekruhákat *Szvoboda* és *Kalinics* szállította, palatáblámat, iskolafüzeteimet *Seefelnernél* vették, apám szabója a lengyel *Stempien* volt, szivarjait *Medecnél* vásárolta, a szücs nevére nem emlékszem, de boltja ott volt valamelyik sarkon. A kalapokat pedig a *Pórfi* boltjában válogattuk, — könnyező szemmel gondolok első cilinderemre. *Pórfi* volt szállítója a budapesti közönség legjobb rétegeinek, kezdve az arisztokratáktól a jómódú polgári családokig.

„...e megtiszteltetés úttal munkáját dúsán kárpótoltnak tekinti”

És a királyé is! Sőt magának a Szent Koronának is! Az öreg *Pórfi*, akit én még ismertem, a legnagyobb meghatottsággal gondolt arra a napra, amikor 1867-ben a koronázás előtt *Ferenc Józsefhez* rendelték, hogy a Szent Korona bélését elkészítse, illetőleg, hogy a túlnagy aranykorona alá megfelelő süveget konstruáljon. Egy magyar iparos, akinek megadatott, hogy ujjai közé vegye az ezeréves Szent Koronát, valóban szinguláris jelenség!

– Mint volt 48-as honvédtiszt, – mesélte, – nagyon meg voltam indulva, amikor ilyen módon közvetlen – összeköttetésbe kerültem a király személyével és a Szent Koronával. Négyyszer voltam *Ferenc József* előtt, hogy mértéket vegyek a süvegére. A korona fejbősége tudniillik hatvannégy centiméter, *Ferenc József* fejbősége pedig ötvenhét és félcentiméter volt. A király úgy a mértékvételnél, mint a három próbánál nyájas volt, de szóvalan maradt, borongósnak látszott, mint az olyan ember, akinek gondolatai messzi járnak. A süveg fekete nemez kapuciumból állott, bevonva aranybrokáttal, bélelve fehér selyemmel.

A munka után *Pórfi* Ferenc a következő okmányt kapta:

Alulírottak, mint a magyar Szent Korona ez idő szerinti őrei elismerjük és bizonyítjuk, miszerint Pórfi Ferenc úr Pesth szabad királyi városának polgára és kalapgyártulajdonos, megbízásunk folytán tett teljes megelégedésünkre a magyar királyi apostoli Szent Koronát új béléssel ellátta és ő császári és királyi apostoli Felsege I. Ferenc József legkegyelmesebb urunk fejéhez illesztette. Általunk kötelességeinek előterjesztésére felhivatván, a legnemesebb polgári érülettel kijelenti, miszerint a legkiválóbb szerencséjének ismeri azon kitüntetés, hogy a nemzet ezen szent ereklyéjének díszítéséhez járulhatott és hogy ennél fogva e megtiszteltetés által munkáját és kötelességét dúsán kárpótoltnak tekinti. Mely önzetlen, tiszta hazafiúi és példás jellemvonás annál is inkább érdemül róható fel, miután Pórfi úr a drága aranyszövetért kiadott, valamint ennek megszerzettetése végett viselt utazási költségei megtérítésről is önként lemondott.

Miről is kiadjuk jelen, nevünk aláírásával és szokott élő pecsétünkkel ellátott bizonyág- levelünket. Kelt Pesthen, 1867 m ájus hó 16-án

*gróf Károlyi György
koronaőr
báró Nyáry Antal
koronaőr*

Június elején aztán megérkezett *Ferenc József* ajándéka is, egy gyönyörű és nagyértékű arany tabatiere.

IV. Károly koronázása

Károly király koronázása alkalmából ismét a *Pórfi*-céget bízták meg az új béléssüveg készítésével. Most már az öreg *Pórfi* veje, a boldogult *Hauser* Károly jelent meg a modern konformátorral, hogy mértéket vegyen a felséges úr fejéről. *Károly* király fejbősége ötvenöt és félcentiméter volt. *Hauser* a következőket mondta el annakidején a fogadtatásról:

– A legünnepélyesebb pillanat a nehéz vaskazettának a nyitása volt, amelyben a szent jelvényeket őrzik. A koronaőrök, *Széchenyi* Béla gróf és *Ambrózy* gróf, nem tudták kinyitni a kazettát, úgy látszik, berozsdásodott a závar és a nagy kulcs nem akart mozdulni. Mások is próbálkoztak, de nem ment a dolog. Sokáig tartott a kísérletezés, a felséges úr már kifáradt a különböző megszólításokban, amellyel az időt kitöltötte, végül is lakatost kellett hivatni. A *Szent Koronát* – az esemény a *Szent István*-teremben történt – rögtön bíborpárnára helyezték, előtte álltam, mögöttem a két koronaőr. Ekkor megszólalt *Széchenyi* Béla gróf, nagyon szigorúan:

– *A Szent Koronához senki ember fia illetéktelenül nem nyulhat.* – Mintha templomban lettem volna, úgy dobogott a szívem. A felséges úr kérdőleg nézett rám, de én – a koronaőr intésére – mozdulatlan maradtam.

– *Hát, tessék, kezdjük,* – parancsolt a király, intve szemével, hogy fogjak hozzá. Végül mégis csak kezembe kellett venni a *Szent Koronát*, amelyben még benne volt *Ferenc József* koronázási süvege. Nagyon óvatosnak kellett lennem, nehogy kárt okozzak; mert a brokátsüveg igen erősen volt beleerősítve. Végre is sikerült minden baj nélkül kivennem a bélést, amellyel rögtön műhelyünkbe siettem. A munka sürgős volt, hiszen méltóztatik emlékezni, milyen rövid idő alatt zajlott le az ünnepség. A régi süvegből csupán a fekete nemezt tartottam meg, új aranybrokáttal borítván be külsejét, új fehér selyemmel bélelvén ki belsejét. Mindez a legnagyobb felelősség mellett, a leggyorsabb tempóban történt, és *Bognár* Karola kisasszony, még ma is a régi üzlet jó szelleme, kedvence a *Pórfi*-cég nagy klientaléjának, segítségemre volt, majd fel is kísért a *Varba*.

– Most már minden asszisztencia nélkül fogadott a királyi pár. *Zita* királyné jámbor meghatottsággal figyelte, amint az új süveget elhelyezzük a *Szent Korona* belsejében, a kis *Ottó* pedig tágranyilt szemmel nézte, mint illeszti fejére édesapja a *Szent Koronát*, miközben a kisgyerekek bájos elfogulatlanságával csicssergett. A királyi családban, úgy látszik, emlékeztek az előző koronázási menetre, amikor két alkalomból csaknem leesett *Ferenc József* fejéről a *Szent Korona*, mert a felséges asszony a következő rendelkezéssel lepette meg:

– *Talán jó lenne Sturmbanddal (rohamszíjjal) megerősíteni a süveget, hogy a Szent Korona biztosan üljön a fejen.* – Már késő este volt. A boltok bezárva. Kétségbe voltam esve, hogy tudok még az éj folyamán aranybrokát-szalagot szerezni! Most parancsot kaptunk, hogy a ládából vegyük ki a palástot. A felséges asszony fölpróbálta, majd kiterítette és cérnát meg tűt hozatott, hogy ősi hagyomány szerint, mint királyné, sajátkezüleg javítsa ki még az éj folyamán az idő következtében sérült helyeket.

Leszánguldtam a városba és – hogy-hogynem – éjfélre megvolt a Sturmband, amelyre kapcsokat alkalmaztunk. Másnap reggel, közvetlen a koronázás előtt ismét megpróbálta Károly király – most már Strumbanddal – a Szent Koronát, de a kapocs nem akart működni, illetőleg bizonytalan érzést keltett a felséges úrban. Erre ismét a felséges asszony segített ki zavarunkból, mondván, hogy erre a célra karabiner lenne a legalkalmasabb. Így is történt és a legutolsó pillanatban *Bachruchtól* hoztam fel a Várba az aranyzávárt.

★

Vége a dalnak. Ha majd ismét lesz koronázás, aminek titka a jövő méhében szunnyad, már nem a Pórfi-cégre fogják bízni az új belső süveg elkészítését.

Gergely István.